

Steenlopers langs Bloemendaal aan Zee

Steve Geelhoed

Inleiding

Hans Groot schetst elders in deze Fitis (pp: 97-108) een beeld van het voorkomen van een drietal soorten op de Zuidpier. Steenloper is een van deze soorten. Op de pier is deze soort een wintergast, die van half augustus tot half april gezien wordt. De hoogste aantallen verblijven er in het najaar, vooral van eind september tot en met half november. Tijdens zeetrekellingen in Bloemendaal aan Zee wordt een geheel ander seizoenspatroon vastgesteld. Als 'aanvulling' op het stuk van Hans wordt het voorkomen van Steenlopers langs de zeetrekpost besproken.

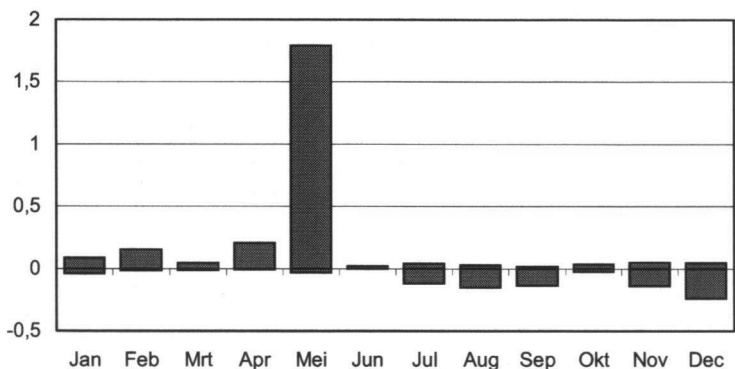
Materiaal & werkwijze

Sinds 1986 wordt er zeetrek geteld vanaf de Reddingsbrigade in Bloemendaal aan Zee. Naast de soort en aantal noteren de tellers in ieder geval de vliegrichting (links of rechts). Waarnemingen worden per uur verzameld. Tot op heden (1 oktober 2005) is 4477 uur geteld. De nadruk van de tellingen lag in het voorjaar (1 januari-30 juni) in de periode half maart tot en met half mei en in het najaar (1 juli-31 december) in de periode half augustus tot en met eind oktober. In juni en juli werd relatief weinig geteld. Om patronen te schetsen is uitgegaan van uurgemiddelden, het totaal aantal getelde Steenlopers gedeeld door het aantal getelde uren per maand, klokuur of windrichting.

Seizoenspatroon

Steenlopers kunnen het gehele jaar in (zeer) kleine aantallen gezien worden (figuur 1). Van begin juni tot half juli ontbreken waarnemingen. De laatste waarneming in het voorjaar dateert van 5 juni 1994. De eerste in het najaar van 15 juli 1989. Van half juli tot half september worden zeer kleine aantallen overwegend zuidwaarts vliegende vogels gezien. Daarna wisselen noord- en zuidwaarts vliegende vogels elkaar af. Zuidwaartse bewegingen lijken echter te overheersen. Onder invloed van vorst treden soms zuidwaartse bewegingen op, zoals op 30 december 1995 31 Z in 5 uurtjes koukleumen. In de loop van het

voorjaar beginnen noordwaartse vliegbewegingen te overheersen. De aantallen nemen bovendien toe tot begin mei, wanneer maximaal tientallen vogels per telling gezien worden. De beste dag uit deze periode was 9 mei 1993 met 127 exx in 5 uur. In de tweede helft van mei neemt het aantal langsvliegende vogels snel af. Waarnemingen in juni zijn schaars; in al die jaren werden slechts twee Steenlopers gezien.

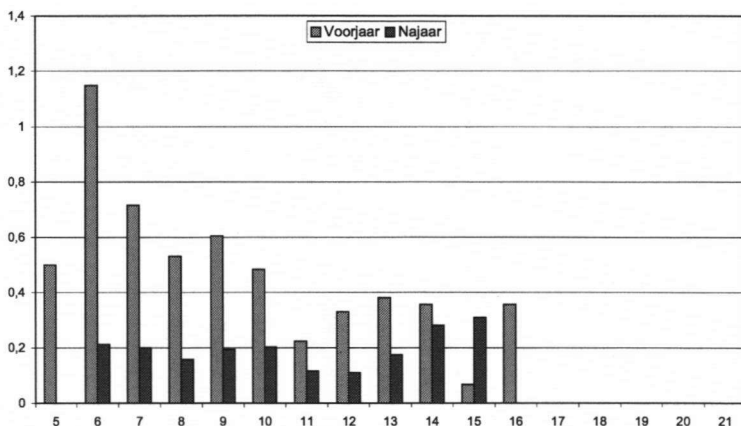

Figuur 1. Doortrekverloop van Steenloper langs Bloemendaal aan Zee, 1986-2005, uitgedrukt als uurgemiddelde per maand (n = 1389). Boven de x-as naar noord vliegende vogels, daaronder naar zuid vliegende vogels.

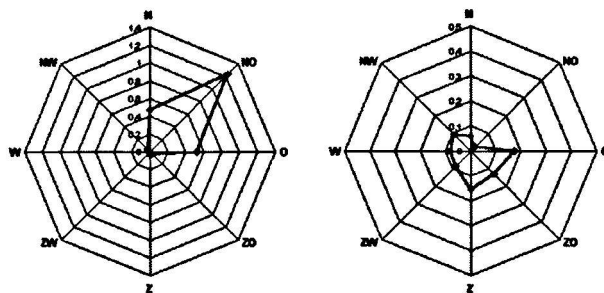
Dagpatroon en invloed van de wind

Steenlopers kunnen een groot deel van de dag gezien worden, al speelt de trek zich voornamelijk in de ochtenduren af. Na een dipje rond het middaguur is er in de loop van de middag weer een toename. Avondtrek is niet vastgesteld (figuur 2). In het voorjaar is dit patroon het meest geprononceerd. In het najaar is de trek in de middaguren relatief sterk, vooral op dagen met harde noordwestelijke winden willen dan nog wel eens Steenlopers gezien worden.

De waargenomen aantallen zijn sterk afhankelijk van de wind. De invloed van de wind lijkt het sterkst in het voorjaar. Dan worden hoge(re) aantallen vrijwel uitsluitend gezien met wind tussen noord en oost, oftewel met tegenwind (figuur 3), net zoals bij de meeste steltlopers die uit Afrika komen. Zo is het geen toeval dat het recordaantal op de genoemde 9 mei werd gezien bij wind uit het NO, kracht 4 à 5. In het najaar is de invloed van de wind minder duidelijk, Steenlopers worden dan bij iedere windrichting gezien, maar wind tussen zuid en oost levert de hoogste aantallen op (figuur 3). Dan worden niet alleen in augustus, maar ook in december de hoogste aantallen Steenlopers gezien.

Figuur 2. Dagpatroon van Steenlopers in voorjaar en najaar, uitgedrukt als uurgemiddelde per klokuur.

Figuur 3. Invloed van wind op het voorkomen van Steenlopers in voorjaar (links) en najaar (rechts), uitgedrukt als uurgemiddelde per windrichting. Let op de verschillende schalen.

Dit stuk geeft een idee van de mogelijkheden om met de zeetrekgegevens te spelen. En geeft daarmee hopelijk ook het belang aan van het systematisch (en gedetailleerd) vastleggen van gegevens. Een onderwerp dat nu ook door 'alle tellers op trektellen.nl' bediscussieerd wordt.

S.C.V. Geelhoed, Leon.Springerlaan 300, 2033 TH Haarlem